

BILDANDE AV NATURRESERVATET GÅRDsvIKSFJÄLLET, SÄFFLE, ARVIKA OCH GRUMS KOMMUN

Förslag till BESLUT

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar Länsstyrelsen de områden som avgränsas med den svarta heldragna linjen på kartan i bilaga 1 som naturreservat. Områdets exakta gränser har fastställts efter inmätning av Lantmäteriet.

Naturreservatets namn ska vara Gårdsviksfjället.

Syfte med reservatet

Naturreservatet Gårdsviksfjället bildas med syftet att bevara och utveckla biologisk mångfald i områden med värdefulla skogar. Områdena ska tillsammans med andra värdefulla skogar i det omgivande landskapet, ge goda förutsättningar för ett långsiktigt bevarande av typiska växt- och djursamhällen. Inom ramen för syftet ska friluftsliv och besökares upplevelser av områdets naturvärden gynnas.

Syftet uppnås genom att yngre lövrika successioner inledningsvis restaureras genom olika skötselåtgärder såsom uthuggning och ringbarkning av barrträd, ringbarkning av lövträd, frihuggning av grova lövträd och igenläggning av diken. Äldre barrdominerade delar utvecklas fritt genom intern dynamik eller genom kontrollerade bränder.

Områdets naturvärden bibehålls genom att exploatering och arbetsföretag i området förhindras. Vidare görs vissa anordningar för att underlätta för friluftslivet.

Föreskrifter

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet förordnar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5,6 och 30 §§ miljöbalken att nedan angivna föreskrifter ska gälla.

Föreskrifterna gäller inte de åtgärder som behövs för att uppnå syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna under B nedan. Föreskrifterna gäller inte heller av Länsstyrelsen utförd eller beställd röjning av kulturlämningar under förutsättning att detta sker i samråd med reservatsförvaltaren.

Föreskrifterna gäller inte heller för den uppföljning av områdets skötsel och naturvärden eller av miljöns utveckling i stort, inklusive nödvändig provtagning och insamling av

bestämmingsmaterial, som utförs på uppdrag av Länsstyrelsen eller Naturvårdsverket. Sådana undersökningar skall ske i samråd med reservatsförvaltningen.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i den rätt att använda mark- och vattenområden:

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det i naturreservatet förbjudet att:

1. avverka träd och buskar eller ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle
2. bedriva täkt och annan verksamhet som förändrar områdets ytformer som att schakta, tippa, gräva, dika, dämna, leda bort vatten eller anordna upplag
3. dra fram mark- eller luftledning
4. uppföra byggnad eller annan anläggning
5. använda eller sprida kalk, gödselmedel eller växtnäringsämnen
6. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel

Föreskrifterna A1 och A2 gäller inte underhåll av den allmänna väg med vägområde som löper genom området.

Föreskrifterna A1 och A2 gäller inte nyttjande och underhåll av befintlig skogsbilväg i området.

Föreskriften A1 gäller inte underhåll av befintliga ledningsgator.

Föreskriften A1 gäller inte kvistning eller röjning av klena träd och buskar med en grovlek upp till 5 cm strax ovan mark, för underhåll av befintliga jaktpass under förutsättning att det sker i samråd med reservatsförvaltningen.

Föreskriften A3 gäller inte eventuell nedläggning av markkabel inom vägområdet.

Föreskriften A4 gäller inte ersättning av befintliga jaktorn under förutsättning att detta sker i samråd med reservatsförvaltaren.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om vad ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter förpliktas att tåla:

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet förpliktas tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet:

1. utmärkning av reservatets yttergränser enligt svensk standard 03 15 22 och Naturvårdsverkets anvisningar
2. anläggande och underhåll av parkeringsplats enligt karta, bilaga 4
3. anläggande, utmärkning och underhållande av led enligt den ungefärliga sträckning på karta, bilaga 4
4. uppsättande och underhåll av informationstavlor vid parkeringsplats, längs markerad led och vid kulturlämningar
5. utförande av naturvårdsinriktade restaureringsåtgärder av engångskaraktär för att uppnå syfte och bevarandemål med reservatet, som innebär avverkning av planterad gran och tall, ringbarkning och igenläggning av diken, se snedstreckat område bilaga 4
6. utförande av naturvårdsinriktade restaureringsåtgärder som sker med glesa intervall för att uppnå syfte och bevarandemål med reservatet, som innebär röjning av gran, se prickat område bilaga 4
7. utförande av naturvårdsinriktade och kontrollerade skogsbränningar

BESLUT

2012-09-03

Dnr: 511-468-2012

8. undersökningar av skogliga strukturer, djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden, inklusive provtagning och nödvändig insamling av bestämningsmaterial

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet, samt om ordningen i övrigt inom reservatet:

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det i naturreservatet förbjudet att:

1. utan länsstyrelsens tillstånd samla in ryggradslösa djur, t ex skalbaggar, snäckor och fjärilar
2. utan länsstyrelsens tillstånd samla in mossor, lavar och vedsvampar
3. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd, stående och omkullfallna träd och buskar
4. utan länsstyrelsens tillstånd utföra vetenskapliga undersökningar, i näringssyfte organiserat utnyttja området, samt för skolor och institutioner att regelbundet utnyttja området för att utföra vetenskapliga eller andra undersökningar

Föreskriften C3 gäller inte underhåll av jaktpass under förutsättning att åtgärden sker i samråd med reservatsförvaltaren. Föreskriften C3 utgör inte hinder för underhåll av väg med vägområde eller ledningsgator.

I samband med vetenskapliga undersökningar kan Länsstyrelsen meddela undantag från ordningsföreskrifterna under C.

Länsstyrelsen beslutar att ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken träder ikraft tre veckor efter den dag författningen utkommit från trycket i länets författningssamling. Enligt 7 kap. 30 § miljöbalken gäller dessa föreskrifter omedelbart efter ikraftträdande, även om de överklagas.

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Naturreservatet Gårdsviksfjället
Län	Värmland
Kommun	Säffle, Arvika och Grums
Lägesbeskrivning	Ca 4,5 km sydväst Värmskogs kyrka
Församling/Socken	Gillberga, Stavnäs och Värmskog
Topografisk karta	10C NO
Ekonomisk karta	10C 8G
Naturgeografisk region	21 A
Kulturgeografisk region	Värmlands och Dalslands dalbygder
Fastighetsknutna rättigheter som naturreservatet berör	Servitut Väg Värmskogs-Strand 1:17 17-R-540.1 Väg Värmskogs-Strand 1:13 17-VAÄ-435.1 Väg Gårdsviks fritidsområde 17-F-615.1 Parkering Gräsbråten 1785-10/10.A

	Väg Gräsbråten 1785-10/10B Rättigheter Ledningsrätt starkström 17-Å-4692.1 Ledningsrätt kommunikationsledning (Gillberga fiber ek. förening)
Fastigheter	Gårdsvik 1:3, Skårstorp 2:3, Värmskog-Strand 1:52, del av Skårstorp 1:6 och del av Värmskog-Strand 1:3
Areal	158 ha
Förvaltare	Länsstyrelsen Värmland

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Ärendets beredning

Skogsstyrelsen avgränsar några nyckelbiotoper och naturvärdesobjekt under den ordinarie nyckelbiotopsinventeringen på 1990-talet. 2004 görs en fördjupad inventering av samma myndighet med fokus på naturvärden knutna till lövskog. Länsstyrelsen genomför en fördjupad inventering under 2005 med syfte att utreda skyddsbehov. Länsstyrelsen finner området skyddsvärt och inleder diskussion om reservatsbildning med berörda markägare. Sommaren 2006 köper Naturvårdsverket en större fastighet som både berörs av reservatsförslaget samt delar utanför som kommer att användas vid bytesaffärer. Vid detta inköp upptäcks ytterligare ett värdefullt område öster om Gräsbråten mot Värmeln som även det kommer att ingå i naturreservatet. Under 2008 och 2009 tecknas ett antal köpeavtal, ett intrångsavtal samt två bytesaffärer. Avtal saknas ännu på Värmskogs-Strand 1:3. NAISvefa har anlåtits för värdering och förhandling.

Remissinstansernas och sakägares synpunkter

SGU (Sveriges geologiska undersökning) föreslår förbättringar i skötselplanens beskrivning av områdets geologiska karaktär. Inga andra synpunkter har inkommit till Länsstyrelsen.

Länsstyrelsens bemötande av inkomna synpunkter

Länsstyrelsen har justerat skötselplanen efter SGUs förslag angående beskrivningen av geologin.

LÄNSSTYRELSENS MOTIVERING OCH INTRESSEPRÖVNING

Beskrivning av omgivande landskap och reservatet

Naturreservatet Gårdsviksfjället ligger i huvudsakligen i Säffle kommun men berör även Arvika och Grums kommun. Området är fördelat på två delområden som båda gränsar till Lilla Värmeln i öster. Gårdsviksfjällets höjdpåta angränsar till Gillbergadalen i väster.

BESLUT

2012-09-03

Dnr: 511-468-2012

Traktens omgivningar karaktäriseras av sjörikt landskap med lövrika blandskogar, frodiga produktionsskogar med gran och ofta strandnära klibbalkärr och björksumpskogar. Ansamlingar av ur naturvårdssynpunkt värdefulla lövskogar finns här och var i trakten, bl.a. kring Strand, Björnö och Stömne. Strax norr om Gårdsvik har Bergvik Skog AB avsatt ca 145 hektar lövrik skog som ska skötas helt efter den vitryggiga hackspettens krav.

Själva Gårdsviksfjället består av en talldominerad höjdplatå som reser sig 190 meter över havet. I öster blir terrängen brant och blockig. Andelen gran och lövinslag ökar. Vissa rikare stråk i berggrunden skapar rik flora där kalkgynnade arter som blåsippan, hassel och lind förekommer. Öster om fjället är Gårdsviksmossen belägen. Denna har dikats och spår efter bete/slätter och torvbrytning finns. Centrala delen av mossen domineras av skvatramtallskog medan mossens yttre delar består av naturskogsartad lövsumpskog.

I norr binds mossen samman med Gårdsviksfjället med en medelålders skog med åtminstone 50 % lövinblandning. Denna del är övervägande frisk men fuktiga och blöta källpåverkade partier förekommer. Med aktiva naturvårdsåtgärder finns här mycket stor potential att skapa höga naturvärden knutet till lövskog.

I sydost finns ett delområde som vetter mot Lilla Värmeln och består av ett löv- och ett barrskogsområde. I det lövdominerade området genomförde skogsstyrelsen naturvårdsskötsel i form av uthuggning av gran och ringbarkning efter att ha tecknat naturvårdsavtal med förre markägaren. Barrskogsområdet består huvudsakligen av gammal granskog med relativt hög bonitet och spridd förekomst av död ved.

Det huvudsakliga naturvärdet inom naturreservatet är de höga ornitologiska värden i form av rik lövskogsberoende fågelfauna som förekommer i området. *Vitryggig hackspett* konstaterades häcka 2003 men arten finns sannolikt inte kvar i området trots att skogens kvalitéer är ännu bättre idag. *Mindre hackspett* och *gråspett* noteras regelbundet. Vidare förekommer *tretåig hackspett* och de vanligare lövknutna fågelarterna *gröngöling*, *stjärtmes*, *entita* och *järpe*. Även fynd av *mindre flugsnappare* gjordes för några år sedan i kanten av Gårdsviksmossen.

Vidare finns en hel del krävande kryptogamer och även några intressanta insektsarter är noterade. Relativt allmän verkar *jättesvampmalen* vara som lever i vitrötad lövved. Kryptogamfynden är främst koncentrerade till Gårdsviksfjället och dess branta östsluttning där flertalet olika växtplatser erbjuds. Här finns både solexponerade lodräta bergväggar och skuggiga skrymslen vilket skapar många olika nischer för flera arter med olika krav. Vidare finns död ved, grova och gamla träd vilket också bidrar till flertalet artförekomster. Exempel på intressanta arter är *gränsticka*, *violettblå tagellav*, *dvärgbägarlav* och *kandelabersvamp*.

Motiv till skydd

Genom en reservatsbildning vid Gårdsviksfjället bevaras en äldre, lövdominerad sumpskog, lövrik bergbrant samt gammal tall- och granskog med strukturer som död ved, beskuggade lodytor, gamla träd och grov asp. Vidare skapas det goda förutsättningar att genom naturvårdande skötsel utveckla de redan befintliga naturvärdena knutet till lövskog.

Området hyser ett antal signal- och rödlistade arter, vilkas förekomst indikerar skyddsvärd skog. Länsstyrelsen jobbar utifrån en nationell strategi för skydd av skog. Enligt den ska man prioritera områden med höga värden på beståndsnivå, områden med hög funktionalitet, d.v.s. områden som genom sin form, storlek eller närhet till liknande miljöer har stor sannolikhet att på sikt bevara de arter som man avser att skydda, samt områden där skogen tillhör en prioriterad skogstyp. Reservatet ligger inom en utpekad lövskogstrakt, vilket ökar sannolikheten att lövskogsberoende arter kan finnas kvar i området.

Länsstyrelsen gör bedömningen att detta är ett mycket skyddsvärt område vars naturkvalitéer och besöksvärde endast kan bevaras och utvecklas genom att det undantas från skogsbruk och andra arbetsföretag som påverkar mark, flora och fauna.

Överensstämmelse med planer, internationella åtaganden, miljö kvalitetsmål m.m.

Bildandet av naturreservatet Gårdsviksfjället är en del i Länsstyrelsens arbete med att uppnå delmål 1 inom miljö kvalitetsmålet "Levande skogar" och är en del av arbetet i miljö kvalitetsmålet "Ett rikt växt- och djurliv". Beslutet följer även de riktlinjer för prioritering av naturreservatsskydd och Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden. Vidare är bidrar naturreservatet till en del av uppfyllandet av *Åtgärdsprogram för vitryggig hackspett och dess livsmiljöer*.

Beslutet bedöms vara förenligt med en från allmän synpunkt godtagbar användning av mark- och vattenresurserna enligt 3 och 4 kap. miljöbalken. Beslutet strider inte mot kommunal översiktsplan eller detaljplan och är därmed förenligt med 7 kap. 8 § miljöbalken. Beslutet är inte i konflikt med koncessioner eller undersökningstillstånd för gruvnäringen, enligt den information Länsstyrelsen fått av Sveriges geologiska undersökning (SGU).

Intresseprövning

I reservatsbildningsprocessen ingår som en del att i alla frågor göra en vägning mellan enskilda och allmänna intressen med den utgångspunkten att det ska finnas en rimlig balans mellan de värden som ska skyddas genom förbudet/inskränkningen, och den belastning som förbudet/inskränkningen har för den enskilde. Länsstyrelsen menar att den avgränsning av reservatet och de inskränkningar som gjorts av markanvändningen är nödvändiga, och att de inte går längre än vad som behövs för att tillgodose reservatets syfte för allmänintresset, samtidigt som markägarna genom intrångsersättning och köp har kompenserats för sin ekonomiska förlust.

Upplysningar

Länsstyrelsen är enligt punkten A2 bilagan till förordningen (1998:900) om tillsyn enligt miljöbalken, ansvarig för att bedriva tillsyn över reservatet. I tillsynen ingår att övervaka att reservatsföreskrifterna följs. Enligt 29 kap. 2 och 2 a §§ miljöbalken gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats med stöd av 7 kap. miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Länstyrelsen kan med stöd av 7 kap. 7 § miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter, om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte.

Eftersom området syftar till att bevara biologisk mångfald ska eventuella vindfällen och stormskadad skog lämnas. Bestämmelserna i 5, 6, 10 och 29 §§ skogsvårdslagen ska inte tillämpas inom naturreservatet (se 4 § skogsvårdslagen). Det ansvar som markägaren har enligt skogsvårdslagen är efter reservatsbildningen statens ansvar.

Hur man överklagar, se bilaga 6

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Eva Eriksson. Föredragande har varit naturvårdshandläggare Fredrik Wilde. I den slutliga handläggningen har även deltagit chefsjurist Lars-Ove Olsson, antikvarie Fredrik Berg, enhetschef Anders Walldorf, avdelningschef Torben Ericson samt länsråd Björn Sandborgh.

Eva Eriksson

Fredrik Wilde

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Översiktskarta
3. Områdesbeskrivning
4. Karta skötselåtgärder
5. Skötselplan

Sändlista remiss

Anders Kisterud, Stömne Lycke, 671 95 KLÄSSBOL (delgivning)
Anna-Britta Olsson, Stömne Nyhem, 671 95 KLÄSSBOL (delgivning)
Gårdsviks jaktklubb, c/o Lennart Johansson, Brånegatan 7, 664 33 GRUMS (delgivning)
Tord Svensson, Norrgården, 661 95 VÄRMLANDS NYSÄTER (delgivning)
Strands Jaktklubb, c/o Sven Nordling, Prästbol Rosenhill, 664 92 VÄRMSKOG (delgivning)
Föreningen Gårdsviks Fritidsområde, 661 95 VÄRMLANDS NYSÄTER (delgivning)
Peter Axelsson, Vegerbol Sörtomta 1, 664 92 VÄRMSKOG (delgivning)
Mats Axelsson, Degerbyn Tallåsen, 664 92 VÄRMSKOG (delgivning)
Peter Olsson, Klövervägen 4, 652 30 KARLSTAD (delgivning)
Hilding Johansson, Brännmyrsgatan 43, 654 69 KARLSTAD
Ingegerd Blixt, Näckens väg 5, 653 45 KARLSTAD
Birgith & Kjell Skog, Gårdsvik N. Västgården, 661 95 VÄRMLANDS NYSÄTER
Sigrid Kisterud, Kisteruds Gård, 661 95 VÄRMLANDS NYSÄTER
Karl Kisterud, Kisterud Djupmansstugan, 661 95 VÄRMLANDS NYSÄTER
Säffle Kommun, Bengt Persson, Kanaltorget 1, 661 80 SÄFFLE
Arvika Kommun, 671 81 ARVIKA
Grums Kommun, 664 80 GRUMS
Riksantikvarieämbetet, Box 5405, 114 84 STOCKHOLM
Trafikverket Region Väst, 781 89 BORLÄNGE
Skogsstyrelsen Region Svea, Box 387, 651 09 KARLSTAD
Sveriges geologiska undersökning, Box 670, 751 28 UPPSALA
Naturskyddsföreningen, Länsförbundet i Värmland, Verkstadsgatan 1, 652 19 KARLSTAD
Wermlands Ornitologiska Förening, c/o Björn Arvidsson, Lignellsgatan 3A, 654 63
KARLSTAD
Värmlands Botaniska Förening, c/o Per Larsson, Fallängsvägen 39 A,
671 51 ARVIKA
Jägareförbundet Värmland, Strågatan 3, 653 43 KARLSTAD
LRF, Länsförbundet i Värmlands län, Köpmannagatan 2⁴tr, 652 26 KARLSTAD
Samhällsbyggnadsenheten
Lantbruksenheten